

Gevolgen regeerakkoord voor Den Helder en koersbepaling naar de kadernota in 2013

Inleiding

In deze notitie wordt u een voorstel gedaan over de te volgend koers naar de kadernota 2013. De kadernota moet uiterlijk 1 mei 2013 naar raadsleden worden verstuurd en daarom begin april 2013 als concept aan het college worden aangeboden.

Het is belangrijk te weten wat de koers moet worden. Zijn extra bezuinigingen nodig of concentreren wij ons op het verder invullen en realiseren van de bestaande bezuinigingen en taakstellingen. En wat doen we met nieuwe wensen of gevolgen van uitvoering bestaand beleid.

Om hier achter te komen zijn de (mogelijke) gevolgen vanuit het nieuwe regeerakkoord VVD-PvdA "Bruggen slaag" en de septembercirculaire 2012 met betrekking tot het gemeentefonds afgezet tegen de meerjarenbegroting.

De uitkomst is dat er financieel gezien voldoende buffers in de meerjarenbegroting zitten om de algemene gevolgen van de septembercirculaire en de gevolgen van het regeerakkoord op te kunnen vangen. Dit geldt voor de algemene kortingen op het gemeentefonds en de gevolgen van het schatkistbankieren. De cijfers zijn gebaseerd op een algemene beoordeling. De gevolgen voor Den Helder kunnen nog zwaarder of lichter uitvallen. Zo kan de afschaffing van het BTW-compensatiefonds zwaarder uitpakken omdat we een nieuw stadhuis bouwen waarvan we de BTW niet meer kunnen compenseren.

Het regeerakkoord heeft een grote impact op het gemeentelijke beleid. De decentralisaties vormen daarbij een grote opgave. De grote kortingen die het Rijk doorschuift naar gemeenten moeten binnen de decentralisaties zelf worden opgevangen, dit leidt tot nieuwe taakstellingen. Tegelijkertijd liggen er kansen om daadwerkelijk als eerste overheid te gaan functioneren.

De kortingen met betrekking tot de decentralisaties zijn 15 tot 25 procent. Uit het regeerakkoord blijkt dat veel maatregelen nog verder uitgewerkt moeten worden. Dit geldt ook voor de verdeelmodellen waarmee de geldmiddelen naar gemeenten worden verdeeld. Pas nadat hierover meer bekend is zal blijken of alle overgedragen taken binnen de beschikbare middelen kunnen worden uitgevoerd.

Leeswijzer

De notitie bestaat uit drie delen. Als eerste is de vraag beantwoord wat de koers naar de kadernota moet worden, hierin zijn zowel bestaande kaders weergegeven als nieuwe kaders op basis van de uitkomsten van de beoordeling van de gevolgen van het regeerakkoord.

Als tweede is de actuele stand met betrekking tot de invulling en realisatie van de bezuinigingen en taakstellingen weergegeven. Als laatste is op hoofdlijnen weergegeven wat de belangrijkste gevolgen van het regeerakkoord voor Den Helder zijn.

1. Wat moet de koers zijn in de kadernota?

Gevolgen regeerakkoord VVD-PvdA "Bruggen slaan"

We krijgen te maken met de gevolgen van het regeerakkoord Rutte II. In onderstaande tabel zijn de gevolgen op hoofdlijnen onder elkaar gezet met daarachter het jaar waarin de invoering start.

	2013	2014	2015	2016	2017
Bestuur					
Fuseren naar 100.000+					XXXX
Verminderen raadsleden / wethouders (5%)			XXXX		
Decentralisatie Wmo / AWBZ					
WMO/huishoudelijke hulp: - 75 %		XXXX			
WMO/hulpmid. en woningaanp.: - 25 %			XXXX		
AWBZ/Persoonlijke verzorging: - 25 %		XXXX			
AWBZ/Begeleiding: - 25 %		XXXX			
Compensatieregeling Wtcg		XXXX	XXXX		
Jeugdzorg: - 15 %			XXXX		

	2013	2014	2015	2016	2017
Werkgelegenheid					
<i>Werkdeel</i>					
Invoering Participatiewet		XXXX			
Daling reïntegratiebudget € 200 mln (30%)		XXXX			
Korting SW € 650 mln		XXXX			
Daling rijksvergoeding WSW-plek (15%)		XXXX			
<i>Inkomensdeel</i>			XXXX		
WWB; huishouduitkeringstoets invoeren			XXXX		
WWB; toeslag alleenstaande ouders vervalt			XXXX		
WW; beperking WW-duur (vanaf 1/7/2014)					
Onderwijs					
€ 256 mln onderwijshuisv. naar scholen			XXXX		
Stedelijke vernieuwing					
ISV budgetten vervallen			XXXX		
Woningcorporaties worden gekort					
Gemeentefonds					
Algemene korting (trap op / trap af)				XXXX	
Minder bestuurders (zie bestuur)			XXXX		
Onderwijshuisvesting (zie onderwijs)			XXXX		
Herindeling / samenwerking (bestuur)			XXXX		
BTW compensatiefonds		XXXX			
Maatschappelijke stage			XXXX		
Intensivering armoedebeleid		XXXX			
Bedrijfsvoering					
Afschaffing ouderschapsverlofkorting		XXXX			
Quotumregeling arbeidsgehandicapten			XXXX		
Overige					
Verplicht schatkistbankieren	XXXX				
Wet HOF	XXXX				

In het hoofdstuk “3. Vertaling regeerakkoord naar gevolgen voor Den Helder” zijn de gevolgen op hoofdlijnen toegelicht.

Financiële kaders

De financiële kaders zijn een bevestiging van de besluitvorming hierover bij de kadernota's in 2011 en 2012. Deze kaders worden ook toegepast op de komende kadernota.

- 1) Kortingen als gevolg van taakmutaties worden opgevangen binnen het betreffende taakveld:
 - Minder politieke ambtsdragers (raadsleden, wethouders en bestuurlijke ondersteuning).
 - Afschaffing maatschappelijke stage.

- 2) Taakuitvoering vindt plaats binnen de daarvoor door het rijk beschikbaar gestelde middelen, dit leidt tot nieuwe taakstellingen:
 - Afbouw WMO/Hulp bij huishouden (korting van 75 % = € 5 miljoen)
 - Afbouw WMO/hulpmiddelen en woningaanpassing (hergebruikkorting)
 - Decentralisatie AWBZ/persoonlijke verzorging (korting 25%)
 - Decentralisatie AWBZ/begeleiding (korting 25 % = € 2,5 miljoen)
 - Compensatieregeling WTcg (korting nog onbekend)
 - Decentralisatie Jeugdzorg (korting 15 %)
 - Werkgelegenheid en inkomen (WSW, Wajong, WWB, participatiewet met kortingen naar gemeente)
 - Wet HOF
(Bestaande kaders voor werken binnen rijks gelden)
 - Onderwijshuisvesting
 - Centrumtaak maatschappelijke opvang
 - Centrumtaak vrouwenopvang
 - Centrumtaak jeugdgezondheidszorg

- 3) Algemene kortingen op het Gemeentefonds en andere algemene financiële effecten worden opgevangen binnen de stelpost rijksbezuinigingen. Het gaat concreet om:
 - Korting samen de trap op, samen de trap af
 - Efficiencykorting in verband met schaalvergroting (fuseren naar 100.00+)
 - Korting in verband met overheveling middelen onderwijshuisvesting
 - Korting in verband met afschaffing BTW-compensatiefonds
 - Schatkistbankieren
- 4) Stedelijke vernieuwing / strategische visie is knelpunt.
Actief zoeken naar alternatieve dekkingsmogelijkheden en/of stedelijke vernieuwing anders vormgeven.
- 5) Bezuinigingen
Bezuinigingen die leiden tot lagere tarieven (bijvoorbeeld begraven en rioolrecht) worden verzilverd door het inzetten van de stelpost materieel sluitende begroting. Deze stelpost wordt ook ingezet als door samenwerking of verzelfstandiging overhead moet worden afgebouwd.
- 6) Taakstelling sociaal domein
De taakstelling sociaal domein wordt opgelost binnen het sociaal domein. Dit zijn de programma's 11 en 13 in de programmabegroting.

Uitgangspunten voor kadernota 2013 (2014-2017)

De financiële gevolgen uit het regeerakkoord voor Den Helder zijn alleen op hoofdlijnen te trekken.

Daarbij zijn de onzekerheden groot. Wij hebben het volgende scenario doorgerekend:

- 1) De septembercirculaire 2012 leidt tot een korting van € 0,2 miljoen in 2016.
- 2) De raming van het gemeentefonds na 2013 is nog zeer onzeker en gebaseerd op een groei van het accres. Wij gaan uit van het scenario van de nullijn voor de ontwikkeling van het gemeentefonds. In de meerjarenbegroting betekent dit een correctie van € 2.5 miljoen.
- 3) Het totaal aan algemene kortingen op het gemeentefonds tot en met 2016 is € 1,1 miljard. Een miljoen korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds is € 3.500,- voor Den Helder. De totale extra korting kan daarmee oplopen tot € 3,9 miljoen.
- 4) Met de gevolgen van het schatkistbankieren is deels rekening gehouden in de begroting 2013, de geraamde rente-inkomsten zijn met € 300.000 verlaagd. Er resteert een nadeel van € 100.000.

Met het genoemde scenario ontstaat een nadelig financieel effect van € 6,7 miljoen. In de stelpost rijksbezuinigingen is € 6,2 miljoen beschikbaar om dit effect op te vangen.

	2013	2014	2015	2016
Stelpost rijksbezuinigingen	662.194	3.044.000	5.224.000	6.222.311
<i>Mutaties na vaststelling begroting:</i>				
Septembercirculaire 2012	382.639-	58.910	230.352-	194.450-
Nullijn algemene uitkering na 2013	-	1.427.106-	1.128.622-	2.535.422-
Raming algemene korting gemeentefonds	189.000	609.000-	3.052.000-	3.871.000-
Schatkistbankieren	50.000-	100.000-	100.000-	100.000-
Totaal mutaties	243.639-	2.077.196-	4.510.974-	6.700.872-
Saldo stelpost rijksbezuinigingen	418.555	966.804	713.026	478.561-

Gezien alle onzekerheden is de buffer in de vorm van de stelpost rijksbezuinigingen in jaren 2013-2015 voldoende om de mogelijke financiële effecten uit het regeerakkoord op de algemene uitkering in het gemeentefonds op te vangen. Vanaf 2016 ontstaat een tekort.

Wij stellen de volgende uitgangspunten voor met betrekking tot de kadernota:

- **Geen nieuwe bezuinigingen in 2014 en 2015** als gevolg van de algemene kortingen op het gemeentefonds, nadruk op realisatie lopende bezuinigingen en taakstellingen. De volgende algemene kortingen worden opgevangen binnen de meerjarenbegroting:
 - Onderwijs(huisvesting)
 - Gemeentefonds (BTW compensatiefonds, trap op trap af, efficiencykorting fuseren)
 - Schatkistbankieren
- **Realisatie lopende bezuinigingen en taakstellingen**, dit betekent onder andere:
 - Doorvoeren van alle eerdere besluiten over taakstellingen en bezuinigingen waaronder de € 988.000 aan uitgestelde bezuinigingen naar 2014 (amendement 2.4 kadernota in 2012)
 - Hanteren van de nullijn in 2014 met betrekking tot de bezuiniging op leveringen en diensten.
- **Wel nieuwe taakstellingen** op de volgende gebieden:
 - Bestuur (minder politieke ambsdragers)
 - Afbouw WMO/Hulp bij huishouden (korting van 75 % = € 5 miljoen)
 - Afbouw WMO/hulpmiddelen en woningaanpassing (hergebruikkorting)
 - Decentralisatie AWBZ/persoonlijke verzorging (korting 25%)
 - Decentralisatie AWBZ/begeleiding (korting 25 % = € 2,5 miljoen)
 - Compensatieregeling WTcg (korting nog onbekend)
 - Decentralisatie Jeugdzorg (korting 15 %)
 - Werkgelegenheid en inkomen (WSW, Wajong, WWB, participatiewet met kortingen naar gemeente)
 - Stedelijke vernieuwing
 - Wet HOF
 - Arbeidsvoorwaarden
- Wensen voor nieuw beleid/ actualisatie van bestaand beleid vertalen naar **extra bezuinigingsmaatregelen op het betreffende taakveld / programma**.
Voorbeelden zijn:
 - Motie afschaffen hondenbelasting; dekking uit algemene dekkingsmiddelen
 - Beheerplan spelen; dekking uit programma beheer buitenruimte
 - Bomenplan; dekking uit programma beheer buitenruimte
 - Sportnota; dekking uit programma jeugd en sport
 - Stedelijk water; dekking uit programma buitenruimte
 - Exploitatie Willemsoord; dekking uit programma cultuur
- Investeren in samenwerking CS/beleidsafdelingen RWO, OWS en PBZ tav het volgen van de ontwikkelingen uit het regeerakkoord.
- Risicomodel waarin college/directie/MO de voortgang van de ontwikkelingen kan volgen.

2. Bezuinigingsopgave

Een terugblik

Het College start in 2010 met de erfenis van een tekort van € 4 miljoen. Daar bovenop wordt rekening gehouden met € 6 miljoen aan rijksbezuinigingen. De totale bezuinigingstaakstelling is in 2010 bepaald op € 10 miljoen.

In de 1^e verkenning bezuinigingen die in november 2010 (samen met de programmabegroting 2011) wordt vastgesteld wordt € 5,8 miljoen bezuinigd op posten die geen of weinig effect hebben voor burgers, bedrijven en instellingen. De raad geeft het college de opdracht mee om drie maal € 2 miljoen (totaal € 6 miljoen) te bezuinigen op de domeinen personeelskosten, leveringen en diensten en subsidies.

In de kadernota 2012-2015, welke in juli 2011 wordt vastgesteld, wordt de bezuinigingsopdracht van de raad uitgewerkt en is het besluit genomen om € 6,8 miljoen extra te bezuinigen. Daarnaast wordt besloten om op taakstellingen in het sociaal domein en op exploitatie van Willemsoord € 5,8 miljoen om te buigen.

In de aanloop naar de kadernota 2013-2016 (voorjaar 2012) wordt de balans opgemaakt.

Ontwikkelingen in het gemeentefonds, het niet kunnen invullen van de taakstelling Willemsoord en de dalende OZB-opbrengst niet-woningen geven aanleiding om aanvullend € 2,2 miljoen te bezuinigen.

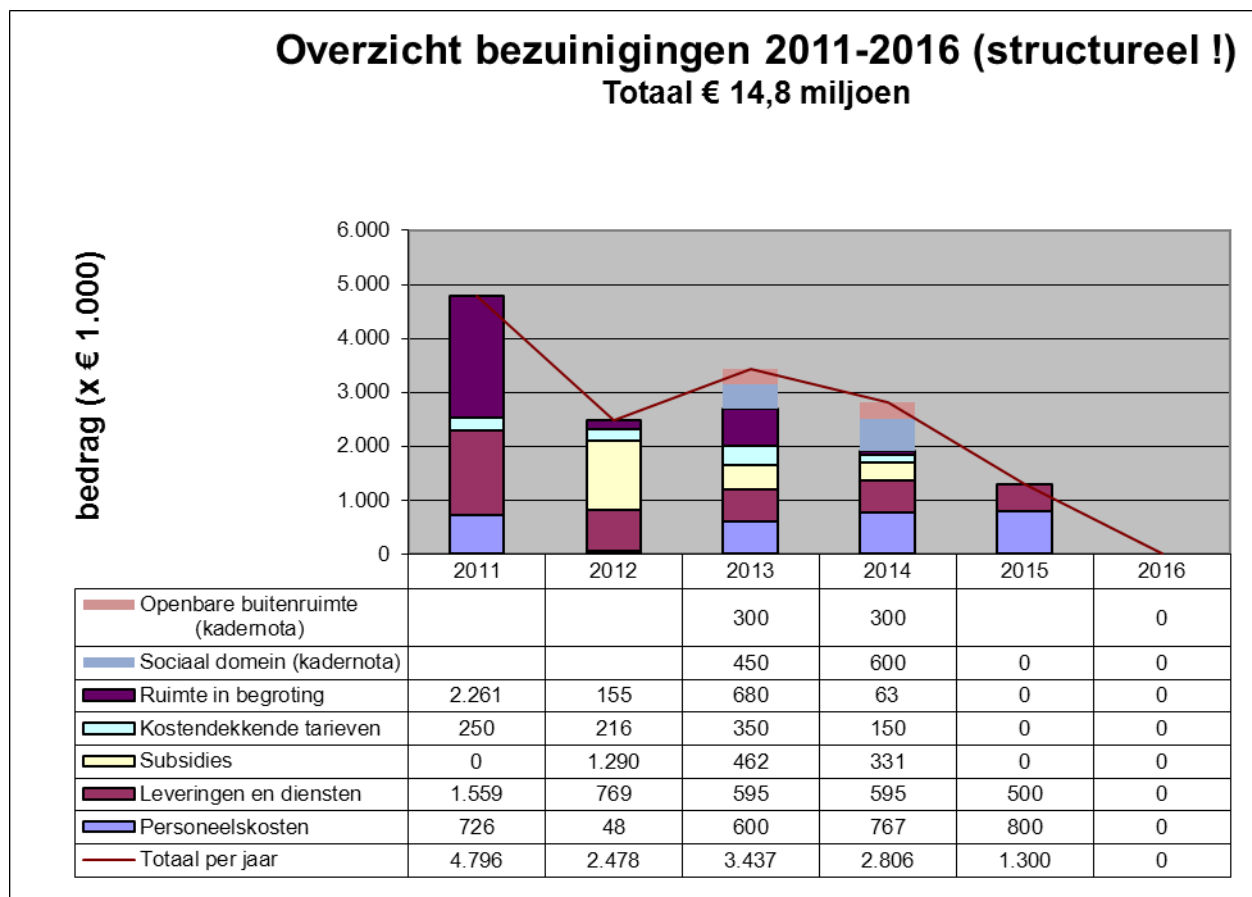
Bijna de helft hiervan (€ 980.000) wordt door de raad geamendeerd en doorgeschoven naar 2014.

Tabel 1: Besluitvorming bezuinigingen en taakstellingen

Raadsbesluit	Omschrijving	Bezuiniging / taakstelling
<i>Bezuinigingen</i>		
RB10.0926 01/11/2010	1 ^e verkenning bezuinigingen	€ 5,8 miljoen
RB11.0098 11/07/2011	Kadernota 2012-2015	€ 6,8 miljoen
RB12.0175 07/11/2012	Kadernota 2013-2016	€ 2,2 miljoen ¹
<i>Taakstellingen</i>		
RB11.0098 11/07/2011	Kadernota 2012-2015 (sociaal domein en Willemsoord)	€ 5,9 miljoen

¹ Amendement raad om in 2013 incidenteel € 980.000 aan bezuinigingen uit te stellen en te dekken uit de reserve prioriteiten.

In grafiek 1 is weergegeven hoe de bezuinigingsopgave in de periode 2011-2016 is ingeboekt in de begrotingen.

Figuur 1: Overzicht bezuinigingen 2011-2016

Realisatie bezuinigingen

In onderstaande tabel is weergegeven in hoeverre de bezuinigingen zijn gerealiseerd.

(bedragen x € 1.000)

Realisatie bezuinigingen	2011	2012	2013	2014	2015	2016
(bedragen x € 1.000)						
Openbare buitenruimte (kadernota)			300	300		0
Sociaal domein (kadernota)			450	600	0	0
Ruimte in begroting	2.261	155	680	63	0	0
Kostendeekkende tarieven	250	216	350	150	0	0
Subsidies	0	1.290	462	331	0	0
Leveringen en diensten	1.559	769	595	595	500	0
Personeelskosten	726	48	600	767	800	0

	Bezuiniging gerealiseerd
	Bezuinigingsmaatregel vastgesteld
	Concrete bezuinigingsmaatregel nog vast te stellen

Toelichting op de rode posten:

De bezuiniging in de openbare buitenruimte door andere manieren van werken moeten nog van concrete maatregelen worden voorzien.

De bezuinigingen DOB-bestrijden, schuldhulpverlening, langdurigheidstoeslag en verhogen van de toeristenbelasting zijn door de raad in 2013 getemporeerd, vanaf 2014 staan ze conform de besluitvorming structureel ingerekend. Zie hiervoor ook de bijlage waarin de besluitvorming mbt de kadernota 2013-2016 is opgenomen.

Toelichting op de bezuinigingen op personeel:

Een belangrijk middel voor de invulling van de bezuinigingen op personele kosten is het vergroten van de interne mobiliteit. De juiste medewerker op de juiste functie.

Er ontstaan vacatures door natuurlijk verloop en vertrek van medewerkers om andere redenen. Soms kan een functie vervallen door werkzaamheden op een andere manier uit te voeren binnen het betreffende team, de bezuiniging wordt dan direct gerealiseerd. In andere gevallen moet de functie opgevuld worden, er wordt dan niet direct een bezuiniging gerealiseerd. De invulling gebeurt in eerste instantie intern. Hierdoor ontstaan kansen voor medewerkers die zich verder willen ontwikkelen. Daar waar teams overcapaciteit hebben of efficiency is te halen is het nodig om de formatie te laten krimpen ten gunste van de dringende behoeft op andere plekken in de organisatie. Zo moet de hoeveelheid overhead in balans zijn met de omvang van de hele organisatie en passen bij de geformuleerde doelstelling bij de kadernota. Bij onbalans moet de overhead krimpen.

De strategische personeelsplanning helpt ons om uitvoering te geven aan realisatie van de bezuinigingen. Het is tevens een hulpmiddel om op langere termijn te borgen dat het personeel toegerust is op de taken die we uit moeten voeren.

De bezuiniging op personeel kan worden ingevuld binnen het natuurlijk verloop.

Realisatie taakstellingen

Exploitatie Willemsoord

Voor de exploitatie Willemsoord is in de kadernota 2013-2016 € 300.000 vrijgemaakt. Dit blijkt op de korte termijn nog onvoldoende om tot een sluitende exploitatie Willemsoord te kunnen komen. Er bestaat nog een tekort dat moet worden gedicht. Vooralsnog wordt het dekken van het tekort gezocht in de exploitatie van Willemsoord zelf.

Sociaal domein

Voor het sociaal domein zijn voldoende maatregelen benoemd om de totale taakstelling van € 5,3 miljoen in te vullen. De uitwerking van de maatregelen wordt maandelijks in beeld gebracht en gevolgd.

3. VERTALING REGEERAKKOORD naar GEMEENTE DEN HELDER

Op 29 oktober 2012 is het regeerakkoord van VVD en PvdA "Bruggen slaan" gepresenteerd. De VNG heeft in een bijzondere ledenbrief op 8 november 2012 een reactie gegeven op het regeerakkoord. In deze notitie wordt op hoofdlijnen ingegaan op de belangrijkste financiële consequenties voor de gemeente Den Helder.

Het regeerakkoord is een akkoord op hoofdlijnen. Veel van de maatregelen die het kabinet wil nemen moeten nog worden uitgewerkt en gaan daarbij pas in 2014 en later in. In de komende jaren dienen de voorgestelde maatregelen te worden omgezet in wetgeving. Pas nadat de concrete wetsvoorstellen bekend zijn, kunnen we de exacte gevolgen voor onze gemeente in beeld brengen. Vooralsnog moeten wij voor dit moment volstaan met de hoofdlijnen. Dit betekent niet dat we nu maar afwachten wat er op ons afkomt. Zo waren we al gestart met de voorbereidingen op de decentralisaties in het sociale domein.

De komende maanden zal het kabinet de maatregelen uitwerken. Een voordeel is dat het college de afgelopen jaren een behoedzaam financieel beleid heeft gevoerd. Deze sterke basis zorgt ervoor dat we de algemene bezuinigingen op het gemeentefonds op kunnen vangen binnen de vastgestelde programmabegroting 2013-2016.

Onderstaand treft u de meest in het oog springende (financiële) gevolgen op hoofdlijnen. Het gaat om bestuur, decentralisaties, werk en inkomen, onderwijs, stedelijke vernieuwing en financiën. In de Kadernota 2014-2017 zal meer duidelijkheid zijn over de financiële consequenties.

Bestuur

Het is de wens van het kabinet om op langere termijn tot gemeenten met minimaal 100.000 inwoners te komen.

Het kabinet bezuinigt op politieke ambtsdragers bij de gemeenten en de provincies. Bij de provincies leidt dat in lijn met het vorige kabinet tot 25% minder politici. Het lijkt erop alsof voor de gemeenten geen 25% reductie, maar slechts een dualiseringscorrectie geldt. Bij de gemeenten leidt dat tot een vermindering van het aantal raadsleden en van het maximaal aantal wethouders samen tot op het niveau van voor de dualisering.

Decentralisaties

Eén gezin, één plan, één regisseur is het uitgangspunt bij de decentralisaties in het sociale domein: bij de wet werken naar vermogen, de algemene wet bijzondere ziektekosten, de wet maatschappelijke ondersteuning en de jeugdhulpverlening. Er komt een einde aan de praktijk waarbij vele hulpverleners langs elkaar heen werken bij de ondersteuning van één gezin. De jeugdzorg (in 2015) en grote delen van de AWBZ (in 2015) worden gedecentraliseerd en er komt een regeling voor de onderkant van de arbeidsmarkt (in 2014). Er komt daarbij meer beleidsvrijheid voor gemeente, die de rol van de gemeenten als eerste overheid ondersteunt. Echter, gaat dit gepaard met een fikse korting op de budgetten waardoor lokaal maatwerk juist weer onder druk kan komen te staan. Voorts heeft deze impact op de wijze waarop de gemeenten hun dienstverlening organiseren.

Wmo en AWBZ

We staan aan de vooravond van zeer omvangrijke decentralisaties van AWBZ-begeleiding, AWBZ-ondersteuning en AWBZ-verzorging, per 2015. Landelijk gaat het om circa € 10 miljard. De verdeling van dit budget over de gemeenten zal van veel zaken afhangen. Voordat het geld naar de gemeenten overgaat, bezuinigt het Rijk er fors op.

Op hoofdlijnen gaat het om de volgende taken en bezuinigingen op het budget:

- 75% minder budget Thuiszorg Huishoudelijke Hulp (nu al Wmo);
Op het budget voor de huishoudelijke verzorging wordt 75% gekort. Het beroep op de bestaande huishoudelijke hulp in de Wmo wordt voor nieuwe cliënten in 2014 beëindigd; voor bestaande cliënten in 2015. De gemeente houdt 25% van het budget voor een maatwerkvoorziening voor mensen het niet uit eigen middelen kunnen betalen.
Bij evenredige doorvertaling van de middelen zakt het budget van € 6,5 mln. naar € 1,6 mln.

- 25% minder budget Hulpmiddelen en woningaanpassing (nu al Wmo);
Er wordt een korting van 25% aangekondigd op het verstrekken van trapliften, scootmobielen, toiletaanpassingen etc. etc. Het regeerakkoord gaat ervan uit dat deze budgetverlaging kan worden gerealiseerd door het hergebruiken van middelen.
- 25% minder budget persoonlijke verzorging (gaat over van AWBZ naar Wmo);
Een groot deel van de extramurale AWBZ-zorg wordt overgeheveld naar de gemeenten. De gemeente wordt geheel verantwoordelijk voor de activiteiten op het gebied van ondersteuning, begeleiding en verzorging. De dienstverlening wordt meer gericht op waar ze het hardste nodig is en gaat vallen onder de Wmo. In 2014 wordt de aanspraak voor de functie begeleiding in de AWBZ beperkt door de aanspraak op dagbesteding te laten vervallen. Voor de functie persoonlijke verzorging vervalt in 2014 het recht op zorg bij een indicatie korter dan 6 maanden en wordt de norm voor gebruikelijke zorg van 60 naar 90 minuten per week verhoogd. Het totaalbudget wordt hierna vervolgens met 25% gekort.
- 25% minder budget begeleiding (gaat over van AWBZ naar Wmo).
Het betekent dat de gemeente de taak met veel minder geld dient uit te voeren. In Den Helder gaat het om een bedrag van € 10 miljoen. De bestaande taak moet door onze gemeente voor € 7,5 miljoen worden uitgevoerd.

Het Helderse uitgangspunt is dat we nieuwe taken uitvoeren met het budget dat we daarvoor van het Rijk krijgen.

Jeugdzorg

In 2015 komt ook de volledige jeugdzorg naar gemeenten. Dit is een grote operatie. De decentralisatie stond onder het vorige kabinet al te gebeuren, maar met iets smallere omvang. De Jeugdzorg is nu verspreid over verschillende instanties: de provincie, het Rijk (gesloten jeugdzorg), jeugd-GGZ (nu Zvw), zorg voor licht verstandelijke gehandicapte jongeren (nu AWBZ) en jeugdbescherming en jeugdreclassering (nu Justitie). Gemeenten kunnen deze taak doelmatiger uitvoeren door ontschotting, preventie / vroegtijdig signaleren, verschuiving van zwaardere naar lichtere zorg en door eenvoudigere (indicatie-)procedures. Het 'recht op zorg', de PGB 'kan' bepaling en de gemeentelijke taak worden in de nieuwe wet zodanig beschreven dat dit voldoende beleidsvrijheid en ruimte voor maatwerk biedt. Daarnaast is scherpere tarifiering van zorgaanbieders mogelijk en kunnen gemeenten efficiëntie behalen bij de gesloten jeugdzorg door de overcapaciteit in het aanbod niet langer te bekostigen en de gemiddelde verblijfsduur te verlagen. De gemeente krijgt hierbij extra beleidsvrijheid. De financiële gevolgen zijn:

- Een extra rijksbezuiniging ten opzichte van het vorige kabinet (€ 300 miljoen) van landelijk € 150 mln (in totaal belooft de korting 15% op het huidige budget).

Werkgelegenheid en inkomen

Werkdeel

De Wet werken naar vermogen (Wwv) wordt met ingang van 2014 vervangen door de Participatiewet. In deze nieuwe wet krijgt de gemeente de vrijheid beschutte arbeidsplekken te creëren voor mensen met een arbeidshandicap. Landelijk gaat het om 30 duizend werkplekken, uitgaande van het minimumloon. Voor de overige doelgroep van de sociale werkvoorzieningen komt een quotum van vijf procent bij reguliere werkgevers met meer dan 25 werknemers, dus ook bij onze gemeente. In zes jaar tijd moet de nieuwe werkwijze vorm krijgen. Dit is een ruimere overgangperiode dan onder de voormalige Wet werken naar vermogen. Financiële gevolgen zijn:

- Landelijk daalt het budget voor re-integratie van € 683 mln naar € 490 mln in 2017.
- In de SW is sprake vanaf 2014 een bezuiniging van € 650 mln. i.v.m. met het teruglopen van de aantallen (van 90.000 naar 30.000).
- Daarnaast gaat vanaf 2014 de rijksvergoeding voor een WSW-plek omlaag van € 25.750 naar € 22.050.

Inkomensdeel

De Wet Werk en Bijstand (WWB) wordt fasegewijs op een aantal onderdelen aangepast. Per 1 januari 2015 wordt de huishouduitkeringstoets ingevoerd. Het doel van deze toets is een ongewenste stapeling van uitkeringen binnen een gezin tegen te gaan. Opvallend is dat deze maatregel

€ 100 mln moet opleveren, terwijl bij de huishoudtoets was uitgegaan van 54 mln. De toeslag voor alleenstaande ouders vervalt. Deze categorie krijgt te maken met een lagere uitkering. Het lijkt er op

dat deze categorie gecompenseerd wordt door andere kindregelingen. De verkorting van de maximale WW-duur kan betekenen dat mensen sneller in de bijstand terecht komen. Dit heeft de volgende financiële gevolgen:

- Wij gaan er vanuit dat in financieel opzicht deze maatregelen voor de gemeente neutraal zijn. Dit komt doordat het landelijke WWB-budget meebeweegt met het aantal uitkeringen en omdat tegenover de kortingen op het budget ook lagere uitkeringslasten staan.

Onderwijs

In het regeerakkoord is aangekondigd dat € 256 mln voor onderwijshuisvesting voortaan rechtstreeks naar de scholen gaat. Het regeerakkoord legt een verband met de motie-Buma. Als de lijn van de motie verder wordt gevolgd, betekend dit dat het buitenonderhoud in het primair onderwijs wordt overgeheveld naar de scholen. Dit leidt tot de volgende financiële gevolgen:

- Voor de gemeente is deze ingreep in beginsel budgettair neutraal, omdat tegenover de lagere inkomsten ook lagere uitgaven voor onderwijshuisvesting komen te staan. Wel verliest de gemeente een deel van de regie op de kwaliteit van de onderwijshuisvesting. Of de ingreep budgettair neutraal is moet nog blijken, de uitwerking vanuit het regeerakkoord moet nog plaatsvinden.

De financiering van peuterspeelzaalwerk wordt onder de Wet kinderopvang (Wko) gebracht. Dit om afstemming tussen onderwijs, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk te bevorderen. Financiering van de gemeente zal hierbij worden betrokken. Hoe dit vormgegeven wordt en wat dit precies financieel voor de gemeente gaat betekenen, is niet benoemd in het regeerakkoord. Het akkoord belooft tevens extra investeringen in VVE om de kwaliteit en taalvaardigheid van personeel te verbeteren, maar deze zijn niet in de financiële bijlage terug te vinden. Ook wordt € 200 mln aan subsidies geschrapt, zonder nadere invulling. De nieuwe staatssecretaris van onderwijs zal dus nog een slag over de genoemde voornemens moeten maken.

De sportstimulering zou kunnen leiden tot meer behoefte aan gymzalen.

Stedelijke vernieuwing

Vooraf herstructurering binnen bestaand stedelijk gebied zijn door marktpartijen alleen moeilijk te realiseren. Hierdoor blijft een actieve rol van de gemeente wenselijk. In het regeerakkoord worden hiervoor echter geen extra middelen uitgetrokken.

- Dit betekent dat de stedelijke vernieuwing na afloop van de huidige ISV-periode zonder aanvullende maatregelen dreigt stil te vallen. De ISV-subsidies vervallen.
- Woningcorporaties worden gekort wat ten koste gaat van hun investeringsmogelijkheden in herstructurering.
- Corporaties komen onder directe aansturing van gemeenten. Gemeenten met meer dan honderdduizend inwoners krijgen extra bevoegdheden. Vooral de directe aansturing door de gemeente betekent een andere rol en andere taken. Wat dit precies gaat inhouden is nu nog niet bekend.
- Energiebesparing en nieuwe duurzame energie krijgen prioriteit van het Kabinet. De kunst is om mee te profiteren van deze duurzame doelstelling.

Financieel: gemeentefonds

Bij de meerjarenbegroting 2013-2016 heeft de gemeente geanticipeerd op mogelijke aanvullende rijksbezuinigingen. Hiervoor is in de (meerjaren)begroting een stelpost rijksbezuinigingen opgenomen. Deze stelpost is voldoende om:

- De effecten van de septembercirculaire 2012 op te vangen.
- Rekening te houden met een gemeentefonds dat de komende jaren niet verder zal groeien dan het niveau dat voorzien is in 2013.
- De algemene kortingen op het gemeentefonds aangekondigd in dit regeerakkoord op te kunnen vangen.

Er is op dit moment teveel onduidelijkheid om aan te geven wat de exacte gevolgen zijn voor de begroting als gevolg van de ingrepen in het gemeentefonds en de sectorale ombuigingen die worden aangekondigd. In de Kadernota 2013 (2014-2017) zal het beeld hierover duidelijker zijn.

Het regeerakkoord raakt met zeven maatregelen het gemeentefonds. De bedragen bevatten nog een onzekerheid omdat de exacte invulling en doorwerking van de maatregelen nog niet bekend zijn. Voor de Meicirculaire 2013 van het gemeentefonds is hierover niet meer duidelijkheid te verwachten.

1. Omvang van het gemeentefonds

Als het Rijk meer uitgeeft, dan neemt het gemeentefonds toe. Als het Rijk echter bezuinigt, dan neemt het gemeentefonds af. Dit staat bekend als “de samen de trap op, samen de trap af systematiek”. Door de maatregelen in het regeerakkoord daalt het accres tot en met 2017 € 350 mln. Voor Den Helder betekent dit in 2017 een daling van de gemeentefondsuitkering van ruim € 1,2 mln.

2. Minder bestuurders

Het maximaal aantal wethouders en gemeenteraadsleden samen wordt teruggebracht tot het niveau van voor de dualisering. In theorie is deze uitname uit het gemeentefonds voor de gemeente neutraal. Tegenover de lagere vergoeding staan immers ook lagere uitgaven in de vorm van minder raadsleden en minder wethouders.

3. Onderwijshuisvesting

In het regeerakkoord is aangekondigd dat € 256 mln voor onderwijshuisvesting voortaan rechtstreeks naar de scholen gaat. We gaan ervan uit dat tegenover de lagere inkomsten ook minder lasten voor onderwijshuisvesting staan.

4. Herindeling & Samenwerking

Het kabinet streeft naar gemeenten met minimaal honderdduizend inwoners. Deze schaalvergroting moet leiden tot schaalvoordelen. Het kostenvoordeel dat hiermee samenhangt, wordt in mindering gebracht op het gemeentefonds. Landelijk moet deze maatregel op lange termijn € 975 mln opleveren. Tot en met 2017 is in het regeerakkoord een korting op het gemeentefonds opgenomen van € 180 miljoen.

5. Afschaffen BTW compensatiefonds

De korting op het gemeentefonds door veranderingen in de BTW wetgeving bestaat uit twee elementen. Ten eerste is het btw-tarief verhoogd naar 21 procent. Landelijk leidt dit tot een korting op het gemeentefonds van € 200 mln. Het Rijk schaft het btw-compensatiefonds met ingang van 1 januari 2015 af. Dit betekent dat gemeenten vanaf 2014 geen btw meer kunnen declareren. Landelijk gaat deze afschaffing gepaard met een korting van € 350 mln. Gemeenten krijgen hiervoor een compensatie via het gemeentefonds. De hoogte hiervan is onbekend. Wat het totale netto-effect voor de gemeente is, is nog lastig in te schatten omdat deze van vele factoren afhankelijk is. De effecten voor de gemeenten kunnen groot zijn, mede gezien de forse voorgenomen investeringen in het nieuwe stadhuis.

Verder zal het financiële systeem van de gemeente aangepast moeten worden.

6. Verplichte maatschappelijke stage

Het afschaffen van de verplichte maatschappelijke stage is een taakmutatie. Dit betekent dat tegenover de lagere bijdrage ook lagere kosten staan. Hierdoor is deze maatregel in principe neutraal voor de gemeente. Landelijk wordt hiermee € 20 mln bespaard, voor Den Helder is dit € 70.000.

7. Intensivering armoedebeleid

Vanaf 2014 worden gemeenten gecompenseerd voor de rijksmaatregelen die de minima teveel raken. Hiervoor wordt extra geld aan het gemeentefonds toegevoegd. Voor Den Helder gaat het om een bedrag van ongeveer € 300.000.

Conclusie gemeentefonds

Er is bij het opstellen van de meerjarenbegroting al rekening gehouden met de mogelijkheid dat er extra rijksbezuinigingen op ons afkomen. Op dit moment gaan wij ervan uit dat de effecten hiervan kunnen worden opgevangen in de meerjarenbegroting. Er is op dit moment teveel onduidelijkheid om aan te geven wat de exacte gevolgen zijn voor de begroting als gevolg van de ingrepen in het gemeentefonds en de sectorale ombuigingen. In de kadernota 2013 zullen wij het beeld hierover verduidelijken.

Overige financiële en organisatorische gevolgen

Schatkistbankieren

Het regeerakkoord bevestigt dat Schatkistbankieren verplicht wordt. Dit betekent voor onze gemeente een nadeel van € 100.000 ten opzichte van de begroting 2013 . Ook dit effect kan worden opgevangen binnen in de (meerjaren)begroting opgenomen stelpost rijksbezuinigingen.

Wet houdbare overheidsfinanciën

Het regeerakkoord bevestigt het doorgaan de Wet houdbare overheidsfinanciën (HOF). Deze wet ligt nu voor bij de Tweede Kamer. De Wet HOF bevat twee onderdelen. Ten eerste wordt de 'Zalnorm' wettelijk verplicht. Ten tweede moeten de decentrale overheden een "gelijkwaardige inspanning" gaan leveren als het Rijk om het EMU-tekort terug te dringen. Hoe hoog de gelijkwaardige inspanning voor gemeenten is, is nog niet ingevuld. Voor 2013 geldt in ieder geval de tekortnorm van 3% (van het bruto binnenlands product) voor de totale Nederlandse overheid, waarvan 0,38% tekortnorm voor gemeenten. Wat dit voor de gemeente Den Helder betekent zoeken we verder uit.

Wetsvoorstel normering bezoldiging topfunctionarissen publieke sector (WNT)

De Wet normering topinkomens (WNT) wordt aangepast. De WNT ging uit van een norm van 130% van een bruto ministersalaris verhoogd met een bedrag voor belastbare onkostenvergoedingen en werkgeversdeel pensioenen. Deze norm wordt in het nieuwe regeerakkoord teruggebracht tot 100% van een ministersalaris. Ook geldt de norm niet meer alleen voor topfunctionarissen, maar voor alle medewerkers in de (semi-)publieke sector.

Personeel

In het regeerakkoord is aangekondigd dat voor ambtenaren dezelfde voorwaarden voor ontslag gaan gelden als werknemers in de marktsector.

De verkorting van de duur van de WW-uitkering houdt in dat ook de duur van de aanvullende uitkering vermindert. De verhoging van de AOW-leeftijd is al enkele maanden een feit.

Het quotum voor de overige doelgroep van de sociale werkvoorzieningen van vijf procent gaat ook voor onze gemeente gelden.

Conclusie

Het regeerakkoord heeft een grote impact op het gemeentelijke beleid. De decentralisaties vormen daarbij een grote opgave. Tegelijkertijd liggen er kansen om daadwerkelijk als eerste overheid te gaan functioneren. De kortingen met betrekking tot de decentralisaties zijn 15 tot 25 procent. Uit het regeerakkoord blijkt dat veel maatregelen nog verder uitgewerkt moeten worden. Dit geldt ook voor de verdeelmodellen waarmee de geldmiddelen naar gemeenten worden verdeeld. Pas nadat hierover meer bekend is zal blijken of alle overgedragen taken binnen de beschikbare middelen kunnen worden uitgevoerd.

Uiteraard is er ook veel te melden op de niet in deze mededeling genoemde terreinen, denk aan veiligheid, economie, internationaal, integratie en duurzaamheid. In deze mededeling hebben we ons beperkt tot de meest in het oog springende gevolgen.

BIJLAGE besluitvorming kadernota in 2012

Besluitvorming

Raadsvergadering d.d. : 6 juni 2012 (uitloop op 13 juni 2012)

Besluit nummer : RB12.0112

Onderwerp : Kadernota 2013-2016

De raad van de gemeente Den Helder;

gelezen het raadsvoorstel nummer RV012.0170 van het college van burgemeester en wethouders van Den Helder van 24 april 2012;

kennis genomen hebbende van de voorbereidende vergadering van de commissies Bestuur en Middelen, Maatschappelijke ontwikkeling en Stadsontwikkeling en -beheer op 30 mei 2012;

besluit:

De kadernota 2013-2016 vaststellen. Hierin zijn de volgende beslispunten opgenomen:

1. Kiezen voor extra bezuinigingsmaatregelen waarmee geanticipeerd wordt op de rijksbezuinigingen.
2. Het incidentele tekort in 2013 dekken uit de stelpost materieel sluitende begroting.
3. Akkoord gaan met ruimtevragende maatregelen (paragraaf 3.2.6):
 - 3.1 € 50.000 voor de bijdrage aan Energy Valley;
 - 3.2 € 25.000 voor het lidmaatschap Maritiem Campus Netherland;
 - 3.3 € 80.000 voor het onderhoud van walbeschoeiingen (vanaf 2015);
 - 3.4 € 100.000 voor toezicht en handhaving ivm Drank- en Horecawet.
4. Akkoord gaan met de volgende oplossingsrichtingen (paragraaf 3.2.7):
 - 4.1 € 2.680.000* op financiën algemeen;
 - ~~4.2 € 100.000 op veiligheid en vooruitgang; *~~
 - 4.3 € 1.295.000* op werkgelegenheid en economie;
 - 4.4 € 305.000* op stedelijke vernieuwing / beheer openbare ruimte;
 - 4.5 € 200.000* op zorgzame samenleving.
5. Akkoord gaan met de technische begrotingsuitgangspunten (hoofdstuk 4).
6. Bevestigen van de kaders voor begrotingsdiscipline:
 - 6.1 Geen voorstellen zonder dekking (oud voor nieuw);
 - 6.2 Compensatie / alternatief binnen programma als een bezuiniging niet gehaald wordt;
 - 6.3 Geen overschrijdingen op budgetten;
 - 6.4 Taken uitvoeren binnen specifieke (rijks)uitkeringen.
7. **De voorgenomen bezuinigingen vanaf 2015 ad € 100.000 op de Sociaal raadslieden uit de kadernota te verwijderen en dit te bekostigen uit het positief begrotingsresultaat 2015-2016.***
8. **De bij amendement verlaagde bedragen onder punt 4 van dit besluit ad € 988.000 te dekken uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.***

Aldus besloten in de raadsvergadering van 13 juni 2012.

*) zie amendement A 2.4 van de fracties van het CDA, de ChristenUnie, D66, Trots en de VVD.

CDA

ChristenUnie

D66

AMENDEMENT NR.: 24

datum raadsvergadering:

13 juni 2012

aangehouden / verworpen / ingetrokken

Amendement Kadernota 2013-2016

De gemeenteraad van Den Helder, in vergadering bijeen op 13 juni 2012;

gelezen het raadsvoorstel No. RVO12.0170 tot het vaststellen van de kadernota 2013-2016;

besluit:

het ontwerpbesluit als volgt te wijzigen:

- I het onder 4.1 genoemde bedrag van € 2.843.000,- te verlagen met € 163.000,- (deel toeristenbelasting) en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.
- II beslippunt 4.2, € 100.000,- op veiligheid en voortuitgang van 2013, te laten vervallen en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.
- III het onder 4.3 genoemde bedrag van € 1.620.000,- te verlagen met € 100.000,- (bijzondere bijstand) en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.
- IV het onder 4.3 genoemde bedrag van € 1.620.000,- te verlagen met € 100.000,- (langdurigheidstoeslag) en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.
- V het onder 4.3 genoemde bedrag van € 1.620.000,- te verlagen met € 125.000,- (schuldhulpverlening) en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.
- VI het onder 4.4 genoemde bedrag van € 505.000,- te verlagen met € 200.000,- (onkruidbestrijding) en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.
- VII de voorgenomen bezuinigingen vanaf 2015 (€ 100.000,-) op de Sociaal raadsleden uit de kadernota te verwijderen en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014. *het ontwerpbesluitresultaat 2015-2016.*
- VIII de oplossingsrichting genoemd onder 4.5, ad € 400.000,-, te verminderen met € 200.000,- (WMO) en dit te bekostigen uit de reserve prioriteiten coalitieprogramma 2011-2014.

Toelichting:

- Ad I) We willen in 2013 geen lastenverzwaring opleggen door verhoging van de toeristenbelasting.
- Ad II) Om het gevonden bedrag van € 100.000,-, dat wordt vrijgespeeld door efficiënter werken bij handhaving, terug te geven naar handhaving om hiermee meer handhavers aan te kunnen stellen. Volgens een nog liggende motie is besloten dat er meer handhavers zouden worden aangenomen. In onze gemeente krijgen de handhavers steeds meer taken, maar het aantal fte blijft hetzelfde. Hierdoor ontstaat een grote werkdruk en zullen bepaalde zaken minder goed kunnen worden gehandhaafd, wat leidt tot een minder woon- en werkklimaat.
- Ad III) We zien liever eerst voorstellen tegemoet voordat dit als bezuiniging ingeboekt wordt. Naar ons idee is er al sprake van een strikt doelgroepenbeleid en we veronderstellen dat verdere aanscherping niet mogelijk is.
- Ad IV) We zijn er geen voorstander van om de hoogte van de uitkering naar beneden bij te stellen. We menen dat mensen die in aanmerking komen voor deze langdurigheidstoelage iedere cent er van ook nodig hebben.
- Ad V) Door op vrijwillige basis inhoudingen te verrichten voor woonlasten en eventuele overige vaste lasten wordt mogelijk minder een beroep gedaan op schuldhulpverleningstrajecten. We menen dan ook dat het verantwoord is om het uitgebreide schuldhulpverleningstraject te schrappen maar hechten wel waarde aan een budgetcoach en beperkte vormen van schuldhulpverlening.
- Ad VI) De gemeente Den Helder heeft zich jarenlang ingezet voor onkruidbestrijding zonder chemische (lees: giftige) middelen en we menen dat hierin geen verandering zou moeten komen, zeker gezien de berichtgeving over de schade die dit aan mens en dier kan veroorzaken. Bovendien wordt de methode vanaf 2015 verboden.
- Ad VII) Wij menen dat de Sociaal Raadslieden voor veel mensen de noodzakelijke ondersteuning is bij het verkrijgen van hun recht en hulp bij hun contacten met organisaties.
- Ad VIII) Op dit moment is er nog sprake van onderschrijding van het budget van de WMO. We vinden het een groot risico dat mensen door een nog striktere indicatiestelling verstoken blijven van de noodzakelijke hulp. We willen eerst nader geïnformeerd worden over de wijze waarop herbeoordeeld wordt wat nut en noodzaak is van een geïndiceerde voorziening.
- Het uitgangspunt moet zijn: wat heeft iemand nodig om sociaal en/of maatschappelijk te kunnen functioneren.

Toelichting op dekkingsvoorstel:

De reserve heeft een saldo van € 936.504,-. Door dit dekkingsvoorstel worden alleen de bezuinigingen voor het jaar 2013 terug gedraaid. We menen dat dit, hoewel niet conform de begrotingssystematiek voor dit jaar te verantwoorden is en ook noodzakelijk. Er zijn zoveel onzekere factoren, zowel op Rijks- als lokaal niveau dat het bijna ondoenlijk is om te komen tot een structurele dekking voor deze niet gewenste bezuinigingen. We zien het jaar 2013 als een soort overgangsjaar, waarbij er eerst duidelijkheid moet komen t.a.v. de taakstellingen als gevolg van Rijksbeleid, zoals

- geen compensatie loonontwikkelingen ambtenaren,
- inkomstenderving schatkistbankieren

- negatief effect huishoudtoets
- negatief invoering basisregistratie adressen en gebouwen

Ook het Lente-akkoord kent een aantal lastenverzwaringen voor de burger waarvan de implicaties nog niet helder zijn. Net zo min als die van het door-decentraliseren van regelingen naar provinciaal en gemeentelijk niveau.

Al deze zaken hebben invloed op het gemeentelijke huishoudboekje en maakt het noodzakelijk dat sprake is van een gezond weerstandsvermogen. Daarom zijn we voorstander van het ongemoeid laten van de weerstandsratio.

Omdat we in elk geval eenmalig niet verder willen bezuinigen op het sociale domein we voor 2013 de reserve prioriteiten hiervoor inzetten

Namens de fracties van,

VVD CDA ChristenUnie D66

Trots ~~Behoorlijk Bestuur~~

